

Рецензия

от Проф. Д-р Иван Томов Груев, дм,

Зам. Директор по медицинската дейност, НМТБ "Цар Борис III"-София

относно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, Област на више образование 7. „Здравеопазване и спорт“, Професионално направление: 7.1 „Медицина“, по научна специалност „Ангиология“

на тема: **„АТЕРОСКЛЕРОЗА НА КАРОТИДНИ, КОРОНАРНИ И ПЕРИФЕРНИ АРТЕРИИ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ДЕГЕНЕРАТИВНА АОРТНА СТЕНОЗА“**

на Д-р Десислава Божидарова Бояджиева-Маринчева

Форма на докторантурата: Самостоятелна подготовка

Научно звено: Клиника по ангиология,

Научни ръководители: Проф. д-р Милена Станева Станева, д.м.

Проф. д-р Сотир Тодоров Марчев, д.м.н.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Във връзка с предоставената ми за изготвяне на рецензия дисертационен труд, декларирам че нямам конфликт на интереси. Не се открива плагиатство от представената справка Метаданни StrikePlagiarism.com.

Д-р Бояджиева е изпълнила индивидуалния докторантски план и е положила успешно изпит за докторантски минимум. Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита от разширен научен колегиум на Клиниката по Ангиология към „АСК УМБАЛ Токуда“ ЕАД. На заседание на Научния съвет (Протокол 49/01.11.2023 г.) тя е отчислена с право на защита. Със заповед № 15-01-516#1/24.11.2023 г. на Изпълнителния директор и Прокуриста на болницата, съм определен за външен член на Научното жури. На първо непресъствено заседание съм определен да представя Рецензия.

Д-р Десислава Божидарова Бояджиева-Маринчева завършва медицина в МУ Плевен през 2003 година. Тя е работила в УМБАЛ „Георги Странски „ – Плевен като асистент (01.12.2005 – 31.12.2015), в ДКЦ -1 – Плевен (01.01.2012-23.12.2014), в СБАЛК Плевен (01.01.2015-01.05.2017), в МБАЛ „ Сърце и мозък“- Плевен (01.05.2017-15.08.2020), в ДКЦ „Авис Медика“- Плевен (16.08.2020 – 19.06.2023) и от 19.06.2023 и по настоящем - МЦ СИТИМЕД- Плевен като кардиолог и ангиолог.

През 2012 г. придобива специалност по Кардиология в МУ Плевен, а през 2020 г по Ангиология в МУ София.

2. Актуалност на тематиката

Дегенеративната аортна стеноза (ДАС) е най-честото клапно заболяване при възрастни в индустриално развитите държави, а атеросклерозата е най-честото съдово заболяване. И двете са социално-значими заболявания и водят до големи разходи в здравеопазването. Атеросклерозата и АС имат сходни хистологични белези и рискови фактори (РФ) за появата им, но различни механизми за прогресия на патологичния процес. Рисковите фактори за атеросклероза са по-добре дефинирани от тези за развитие на АС и превенцията се фокусира именно върху намаляването на влиянието им върху индивида. И при двете състояния обаче, знанията за патогенезата им не е довело до напълно предотвратяване на развитие на заболяването.

Дисертационният труд на д-р Бояджиева цели да допринесе за решаването на неясните и противоречиви въпроси, които касаят приликите и разликите между атеросклерозата и ДАС.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е представен на 113 страници, съдържа 21 фигури и 59 таблици. Библиографията включва 182 литературни източника, от които 3 на български автори и 179 на чуждестранни.

Литературният обзор показва добро познаване на разглеждания проблем в различните му аспекти.

Целта на дисертационния труд е ясна и конкретна: да се оцени наличието и тежестта на атеросклерозата на каротидни, коронарни и периферни артерии, при пациенти с дегенеративна аортна стеноза с оглед изработване на алгоритъм за поведение за профилактика и подобряване на прогнозата.

Добре формулирани са 6 **задачи**, които точно отразяват целта на проучването:

1. Да установи коя локализация на атеросклерозата е по-често асоциирана с дегенеративна аортна стеноза.
2. Да установи каква е относителната тежест на РФ за атеросклерозата за развитието на ДАС.
3. Как се отразява наличието на АС върху смърността.
4. Да се установи има ли зависимост между тежестта на атеросклеротичния процес и степента на АС.
5. Да отговори на въпроса, нужно ли е всички пациенти с АС да бъдат активно изследвани за наличие на периферна, коронарна и каротидна атеросклероза
6. Да се състави алгоритъм за поведение при пациенти с ДАС с оглед профилактика и подобряване на прогнозата.

Раздел „**Материал и методи**“. В настоящето проспективно проучване са включени пациенти с дегенеративна аортна стеноза (мъже и жени), лекувани в Клиника по Кардиология и Клиника по Съдова Хирургия на МБАЛ „Сърце и Мозък“ гр. Плевен в периода м. септември 2018 - м. септември 2019 г. Те са сравнени с контролна група – пациенти с рискови фактори и клинична изява на атеросклероза, без аортна стеноза, подобни по възраст и пол, които са основни замъгляващи РФ.

Освен подробна анамнеза, статус и лабораторна оценка, на пациентите е направена и прецизна ултразвукова диагностика на сърце и съдове.

Статистическите методи са съвременни и адекватни на поставените цел и задачи.

Резултатите подробно представят рисковите фактори за атеросклероза и АС, ангажирането на различни съдови територии от атеросклеротичния процес и детерминатите за смъртност в изследваната популация.

Изводите са добре обосновани и съответсват на поставените задачи и получените резултати.

1. Най-често клинична изява на атеросклерозата имат пациентите с лекостепенна аортна стеноза.
2. Пациентите с по-тежка форма на аортна стеноза имат по-малък брой артериални басейни засегнати от атеросклерозата, сравнени с пациентите с лекостепенна аортна стеноза.
3. При пациентите с лекостепенна аортна стеноза откриваме по-тежка коронарна патология и по-малко реализирани миокардни инфаркти, а при тези с високостепенна аортна стеноза, по-лека коронарна патология с повече реализирани коронарни инциденти.
4. Не се намери статистически значима връзка между наличие на конкретен рисков фактор и аортна стеноза.
5. Рисковите фактори за атеросклероза са сходни с тези за възникване на аортна стеноза, но нямат връзка с прогресията на заболяването и степента на клапната стеноза.
6. Броят на рисковите фактори при пациентите с аортна стеноза не променя средния брой артериални басейни, засегнати от атеросклерозата.
7. Високостепенната АС е протективна по отношение на МСБ – наличието на тежка АС намалява риска от развитие на МСБ 2,9 пъти.
8. Пациентите с АС си приличат с пациентите с атеросклеротична болест по засягането на абдоминалната аорта.
9. Въпреки еднаквите условия и рискови фактори за поява имаме два различни пътя на развитие на патологичното състояние: към АС или към атеросклеротична съдова болест.

Оригинални приноси с научно-приложен характер

1. За първи път в България е направена подробна оценка на връзката между аортната стеноза и атеросклерозата.
2. Изработен е алгоритъм за поведение при пациенти засегнати от атеросклерозна болест и от аортна стеноза.
3. Използвано е телефонно интервю за проверка на актуалния статус на пациентите, което е удобен и сигурен метод в условия на пандемия.
4. Резултатите от настоящия труд изясняват, че макар и не напълно взаимно изключващи се, дегенеративната аортна стеноза и атеросклерозата на коронарните и каротидните артерии са в голяма степен противоположни състояния. Ултразвуквата оценка на съдовете не бива да се използва като скринингов метод за заподозирание на аортната стеноза.
5. При известна атеросклеротична болест на аортата, е уместно да се търси стеноза на аортната клапа, а също и обратното: при известна аортна стеноза, да се проверява и състоянието на аортата.
6. При съставянето на настоящия труд са събрани и обработени голям обем от данни, които могат да послужат като отправна точка за по-нататъшни изследвания на проблема.

Особено високо оценявам създадения практически модел за поведение при пациенти с АС.

4. Авторефератът отговаря на изискванията и напълно отразява резултатите, изложени в дисертационния труд.

5. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Във връзка с докторската работа докторантката представя две публикации и 7 участия в национални и международни конгреси от които 2 резюмета са публикувани в списание с IF. Те надвишават националните минимални изисквания за образователната и научна степен «Доктор».

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд на д-р Десислава Божидарова Бояджиева-Маринчева представлява задълбочено проучване на аортната стеноза и атеросклерозата в други съдови територии. В хода на изложението докторантката показва задълбочено познаване на научната литература, както и отлични възможности за събиране, анализиране и обобщаване на получените резултати. Дисертационният труд напълно покрива изискванията на Закона за развитие на академичния състав на РБ (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на „Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда“ ЕАД за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“. Ето защо препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на Висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, докторска програма „Ангиология“ на д-р Десислава Божидарова Бояджиева-Маринчева

19.12.2023 г.

Гр. София

Изготвил рецензията:

Проф. д-р Иван Груев дм

